

İhalelerde 2018 yılının ilk altı ayı verileri ne anlatıyor, sorunların çözümü ne olmalıdır?

SERBEST KÜRSÜ

İLYAS KILIÇ

Kılıç Hukuk Bürosu

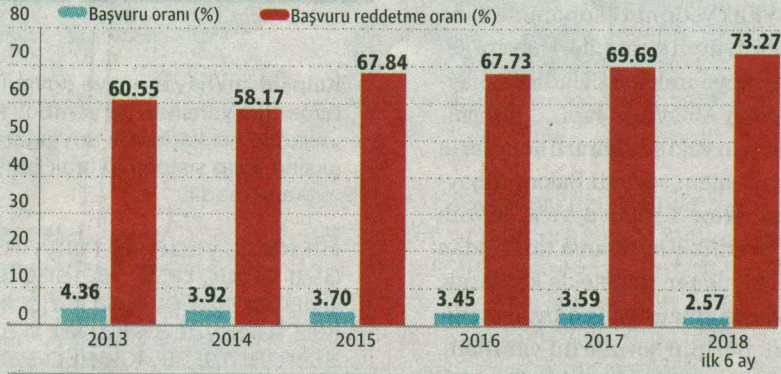
Kamu İhale Kurumu (KİK) 2018 yılına ait ilk altı aylık ihale verilerine ait istatistikleri yayınlamıştır (Bkz. kik.gov.tr). Bu veriler bize, kamu ihaleleriyle ilgili son altı ay içindeki önemli gelişmeleri anlatıyor. Bu yılın ilk altı ay verileri ile geçmiş beş yıla ait veriler değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmektedir.

1. KİK'e daha az başvuru yapılmış, kurum daha fazla oranda başvuruyu reddetmiştir
KİK'in görevlerinden biri de özetle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan tüm ihalelerin denetimini yapmak, İdarelerin hukuka aykırı işlemlerini engellemektir. Bu kapsamda ihalelerle ilgili hukuka aykırılıklar tespit eden kişilerin; öncelikle İdareye, bilahare kuruma itirazın şikâyet başvurusunda bulunması gerekir. Kuruma başvuru oranları, son beş yıl içerisinde; %4.36' dan, %2.57 oranına düşmüştür. Kurumun yapılan itirazın şikâyet başvurularını reddetme oranı ise %60,55' den %73,27' ye çıkmıştır.

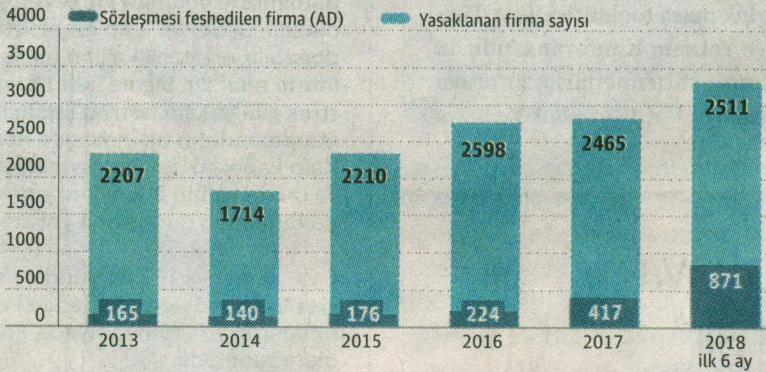
2. Sözleşmesi fesih olan ve yasaklanan firma sayısında patlama var!

İhalelere katılmak ve ihale almak kadar, sözleşmenin yürü-

Yapılan ihalelere göre ihalelere başvuru oranı ve başvurunun Kamu İhale Kurumu tarafından reddedilme oranı



Sözleşmesi fesih edilen firma sayısı ile sözleşmeler kapsamında yasaklanan firma sayısı



tülmesi de firmalar için önemlidir. Aksi durumda; sözleşmeleri fesih edilip, teminatı gelir kaydedilir ve ihalelerden yasaklama yaptırımını uygulanır. Son beş yıl verileri ile 2018 yılının ilk altı ayı karşılaştırıldığında; her yıl sözleşmeleri fesih edilerek yasaklanan firma sayısının, son altı ayda iki kat arttığı görülmektedir. Örneğin 2017 yılında yasaklanan firma sayısı 2465 iken 2018 yılının ilk altı ayında bu rakam 2511 olmuştur! Yine 2017 yılında sözleşmesi fesih edilen firma sayısı 417 iken 2018 yılının ilk altı ayında bu ra-

kam 871 firmayı bulmuştur!

3. Sonuç ve değerlendirme

2018 yılının ilk altı ayı ihalelerindeki olumsuz etki, geçmiş yılların çok üzerindedir. Bu kapsamdaki değerlendirmelerim ve çözüm önerilerim şunlardır:

► Kamu ihalelerine yönelik başvuru sayısı azalmış olmasına rağmen kurumun başvuruları reddetme oranı yükselmiştir. Bunun bir önemli nedeni, başvuruların uygun yapılmaması yani ihalelere katılan firmaların daha az bilgili ve profesyonel olduklarıdır. Kanımca, da-

ha önce ihalelere katılan yetişkin firmaların yerini, yeni ve tecrübesi eksik firmalar almış olabilir.

► Bir diğer etki de, KİK'in sert, şekilsel tutumu ile kuruma yapılacak başvurulardaki parasal tutarların yüksekliği olabilir. KİK'in ihale mevzuatında yapacağı değişikliklerle; başvuruların süre ve şekil yönünden reddedilmesi oranını düşüreceğini, değerlendirmekteyim. Böylece katı, şekilci yaklaşım yerini, sonuç odaklı esnek yaklaşıma bırakacaktır.

► Kuruma başvurulardaki parasal tutarların da yüksek olması, kişilerin başvuru yapma haklarını kısıtlamaktadır. Bu durum, İdarelerin ihalelerdeki eksikleri devam ettirmesine ve hatta kamu zararına neden olabilmektedir.

► Sözleşmesi fesih edilen ve yasaklanan firma sayısı da artmıştır. Bu durum firmaların sırf ihaleyi almak için fiyat verdikleri, gelişen ekonomik daralmayı gözetmedikleri için edimlerini yerine getiremediklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu durum; aşırı düşük teklif sorgulamasının eksik yapıldığını veya hiç yapılmadığını gösterir. Özellikle mal alımlarında, aşırı düşük teklif sorgulamasının neredeyse hiç yapılmadığı, en düşük fiyatı verene ihalenin verildiği bilinmektedir. KİK'in bu sorunu da mevzuat değişikliğine giderek çözebileceğini düşünmekteyim.